

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

III kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-26-98

Druk nr 293
Warszawa, 21 kwietnia 1998 r.

Pan
Maciej Płażyński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz ustawy - Prawo przewozowe.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem

(-) Jerzy Buzek

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy - Kodeks cywilny
oraz ustawy - Prawo przewozowe.

Art. 1. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z 1971 r. Nr 27, poz. 252, z 1976 r. Nr 19, poz. 122, z 1982 r. Nr 11, poz. 81, Nr 19, poz. 147 i Nr 30, poz. 210, z 1984 r. Nr 45, poz. 242, z 1985 r. Nr 22, poz. 99, z 1989 r. Nr 3, poz. 11, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 321 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 107, poz. 464 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 17, poz. 78, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, Nr 85, poz. 388 i Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417 oraz z 1996 r. Nr 114, poz. 542, Nr 139, poz. 646, Nr 149, poz. 703 oraz z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 115, poz. 741, Nr 117, poz. 751 i Nr 157, poz. 1040) wprowadza się następujące zmiany:

1/ **art. 846** otrzymuje brzmienie:

„Art. 846 § 1. Utrzymujący zarobkowo hotel lub podobny zakład jest odpowiedzialny za utratę lub uszkodzenie rzeczy wniesionych przez osobę korzystającą z usług hotelu lub podobnego zakładu, zwaną dalej „gościem”, chyba że szkoda wynikła z właściwości rzeczy wniesionej lub wskutek siły wyższej albo że powstała wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby, która mu towarzyszyła, była u niego zatrudniona albo go odwiedzała.

§ 2. Rzeczą wniesioną w rozumieniu przepisów tytułu niniejszego jest rzecz, która w czasie korzystania przez gościa z usług hotelu lub podobnego zakładu znajduje się w tym hotelu lub podobnym zakładzie albo znajduje się poza nim, lecz została powierzona utrzymującemu zarobkowo hotel lub podobny zakład lub osobie u niego zatrudnionej albo umieszczona w miejscu przez nich wskazanym lub na ten cel przeznaczonym.

§ 3. Rzeczą wniesioną jest również rzecz, która w krótkim, zwyczajowo przyjętym okresie poprzedzającym lub następującym po tym, kiedy gość korzystał z usług hotelu lub podobnego zakładu, została powierzona utrzymującemu

zarobkowo hotel lub podobny zakład lub osobie u niego zatrudnionej albo umieszczona w miejscu przez nich wskazanym lub na ten cel przeznaczonym.

- § 4. Pojazdów mechanicznych i rzeczy w nich pozostawionych oraz żywych zwierząt nie uważa się za rzeczy wniesione. Utrzymujący zarobkowo hotel lub podobny zakład może za nie odpowiadać jako przechowawca, jeżeli została zawarta umowa przechowania.
- § 5. Wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności, o której mowa w § 1, przez umowę lub ogłoszenie nie ma skutku prawnego.”;

2/ Art. 849 otrzymuje brzmienie:

„Art. 849 § 1. Zakres obowiązku naprawienia szkody przez utrzymującego zarobkowo hotel lub podobny zakład w wypadku utraty lub uszkodzenia rzeczy wniesionych ogranicza się, względem jednego gościa, do wysokości stokrotnej należności za dostarczone mu mieszkanie, liczonej za jedną dobę. Jednakże odpowiedzialność za każdą rzecz nie może przekraczać pięćdziesięciokrotnej wysokości tej należności.

§ 2. Ograniczenia zakresu obowiązku naprawienia szkody nie dotyczą wypadku, gdy utrzymujący zarobkowo hotel lub podobny zakład przyjął rzeczy na przechowanie albo odmówił ich przyjęcia na przechowanie, mimo że obowiązany był je przyjąć, jak również wypadku, gdy szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa jego lub osoby u niego zatrudnionej.

§ 3. Utrzymujący zarobkowo hotel lub podobny zakład jest obowiązany przyjąć na przechowanie pieniądze, papiery wartościowe, kosztowności i przedmioty mające wartość naukową lub artystyczną. Może odmówić przyjęcia tych rzeczy tylko wówczas, jeżeli zagrażają one bezpieczeństwu albo jeżeli w stosunku do wielkości lub standardu hotelu albo podobnego zakładu mają zbyt dużą wartość lub gdy zajmują zbyt dużo miejsca.”;

3/ Art. 852 otrzymuje brzmienie:

„Art. 852. Przepisy o odpowiedzialności i ustawowym prawie zastawu utrzymującego zarobkowo hotel lub podobny zakład stosuje się odpowiednio do zakładów kąpielowych. Jednakże co się tyczy przedmiotów, które zazwyczaj nie bywają wnoszone przez osoby korzystające z usług tych zakładów,

odpowiedzialność prowadzącego zakład ogranicza się do wypadku, gdy przyjął taki przedmiot na przechowanie albo gdy szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa jego albo osoby u niego zatrudnionej.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 15 listopada 1984 r. - Prawo przewozowe (Dz. U. z 1995 r. Nr 119, poz. 575 oraz z 1997 r. Nr 23, poz. 117, Nr 96, poz. 591, Nr 101, poz. 629 i Nr 141, poz. 942) art. 63 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 63. 1. Za rzeczy, które podróżny przewozi ze sobą pod własnym nadzorem, przewoźnik ponosi odpowiedzialność, jeżeli szkoda powstała z jego winy.
2. Przewoźnik odpowiada za przewożone przez podróżnego rzeczy jak za przesyłkę, jeżeli podróżny umieści je, bez możliwości sprawowania nad nimi stałego nadzoru, w miejscu wskazanym przez przewoźnika lub na ten cel przeznaczonym.
3. Prowadzący przedsiębiorstwo eksploatujące środki transportowe z pomieszczeniami przeznaczonymi do spania ponosi odpowiedzialność określoną w ust. 2 za rzeczy zazwyczaj wnoszone do takich pomieszczeń. Za inne rzeczy odpowiedzialność prowadzącego przedsiębiorstwo ogranicza się do wypadku, gdy przyjął je na przechowanie albo gdy szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa jego lub osoby u niego zatrudnionej.
4. Wysokość odszkodowania należnego od przewoźnika albo prowadzącego przedsiębiorstwo eksploatujące środki transportowe z pomieszczeniami przeznaczonymi do spania za utratę, ubytek lub uszkodzenie rzeczy wymienionych w ust. 1 - 3 nie może przewyższać zwykłej wartości rzeczy.
5. Przewoźnik albo prowadzący przedsiębiorstwo eksploatujące środki transportowe z pomieszczeniami przeznaczonymi do spania nie ponosi odpowiedzialności za utratę lub uszkodzenie pieniędzy, papierów wartościowych, kosztowności albo przedmiotów mających wartość naukową lub artystyczną, chyba że rzeczy te przyjął na przechowanie albo szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa jego lub osoby u niego zatrudnionej.”.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

I. W związku z ratyfikowaniem w dniu 18 marca 1997 r. przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Konwencji o odpowiedzialności osób utrzymujących hotele za rzeczy wniesione przez gości hotelowych, sporządzonej w Paryżu dnia 17 grudnia 1962 r., pojawia się konieczność dokonania odpowiednich zmian w Kodeksie cywilnym w celu dostosowania jego przepisów do postanowień Konwencji.

Projektowana ustawa realizuje nie tylko ten cel. Ponadto modyfikuje ona niektóre przepisy odnoszące się do prowadzących podobną do utrzymujących hotele działalność, co nie jest objęte postanowieniami wspomnianej Konwencji. Zasady racjonalnej legislacji nakazują bowiem rozważyć całą nowelizowaną instytucję - w tym przypadku tytuł XXIX księgi III Kodeksu cywilnego („Odpowiedzialność, prawo zastawu i przedawnienie roszczeń utrzymujących hotele i podobne zakłady”) - oraz związane z nią postanowienia art. 63 prawa przewozowego. Projektowane w tym zakresie zmiany motywowane są już innymi niż ratyfikowanie Konwencji względami.

II. 1. Konwencja - podobnie jak art. 846 § 1 k.c. - kształtuje odpowiedzialność osób utrzymujących hotele na zasadzie ryzyka. Nie potrzeba zatem zmieniać wyrażonej w tym przepisie zasady odpowiedzialności tych osób. Natomiast wspomniany przepis k.c. odnosi się nie tylko do osób utrzymujących hotele, lecz również „podobne zakłady”, czego Konwencja już nie przewiduje, ale i nie zakazuje.

Wydaje się wszakże iż odpowiedzialność obu rodzajów podmiotów nadal powinna być uregulowana jednolicie. Przemawia za tym wzgląd na ochronę interesów gościa znajdującego się w podobnej sytuacji. Trudno byłoby zarazem wyjaśnić obywatelom przyczyny skłaniające ustawodawcę do odstąpienia od tej zasady, utrwalonej już w świadomości społecznej ponad sześćdziesięcioletnią praktyką.

2. Zgodnie z art. 7 załącznika do Konwencji przepisów jej nie stosuje się do pojazdów i pozostawionych w nich rzeczy, ani do zwierząt żywych gościa. Ograniczenie to należy przyjąć również do prawa polskiego - idąc za wzorem wielu państw Europy Zachodniej, a w szczególności Republiki Federalnej Niemiec. Chodzi bowiem o stworzenie dla hotelarzy polskich tych samych warunków konkurencyjności. Wyłączenie lub

ograniczenie odpowiedzialności za samochody i ich zawartość uzasadnia się rozwojem ubezpieczeń tych przedmiotów. W tej sytuacji nie wydaje się, aby słusznym było obciążanie utrzymujących hotele ryzykiem uszkodzenia lub utraty tych przedmiotów - w razie gdy oni sami lub osoby przez nich zatrudnione nie ponoszą żadnej winy. Poza tym powszechnie dostępne parkingi strzeżone pozwalają gościom hotelowym zabezpieczyć się przed tego rodzaju szkodami. Jeżeli osoba utrzymująca hotel prowadzi parking i na podstawie odrębnej umowy przechowania przejmuje pieczę nad pojazdami, to jej odpowiedzialność regulowana jest treścią umowy przechowania.

Z tych względów przewidziano w art. 846 § 3 k.c. wspomniane ograniczenie przedmiotów, za które odpowiada utrzymujący hotel lub podobny zakład.

3. W myśl obecnie obowiązującego art. 846 § 3 k.c. osoba utrzymująca hotel lub podobny zakład nie może wyłączyć lub ograniczyć swojej odpowiedzialności przez ogłoszenie. Natomiast art. 6 załącznika do Konwencji nie dopuszcza również umowy wyłączającej lub ograniczającej odpowiedzialność hotelarza. Postanowienie to musi być przyjęte do prawa polskiego, ponieważ prawo krajowe nie może chronić gości hotelowych w stopniu słabszym niż postanowienia Konwencji (art. 1 ust. 2 Konwencji).

Wymagania te spełnia przepis art. 846 § 5 projektu.

4. Kodeks cywilny w zasadzie przewiduje nieograniczoną odpowiedzialność hotelarzy (z wyjątkiem art. 849 § 1 k.c.). Natomiast Konwencja ogranicza tę odpowiedzialność do równowartości 3000 franków w zlocie (frank w zlocie oznacza jednostkę zawierającą 65,5 miligrama złota próby 900/1000), przy czym każde państwo będące stroną Konwencji może ustalić granicę tej odpowiedzialności na poziomie równowartości co najmniej 100-krotnej ceny wynajęcia pomieszczenia hotelowego. Klauzule odwołujące się do waluty zabezpieczonej w zlocie nie odpowiadają już współczesnym systemom monetarnym i funkcji, jaką pełni złoto. Z tego względu nie są przyjmowane do wewnętrznych praw krajowych. Również niniejszy projekt nie zawiera takiego rozwiązania, przyjmując z Konwencji alternatywne postanowienie, ograniczające odpowiedzialność hotelarza do wysokości 100-krotnej opłaty za korzystanie z pomieszczenia hotelowego. Konwencja zezwala wprawdzie na utrzymanie zasady nieograniczonej odpowiedzialności hotelarzy, ale byłoby to rozstrzygnięcie niekorzystne dla polskich przedsiębiorstw hotelowych w porównaniu z odpowiednimi przedsiębiorstwami zagranicznymi.

Rozważania te znajdują wyraz w nowelizowanym przepisie art. 849 § 1 k.c.

5. W razie utraty lub uszkodzenia pieniędzy, papierów wartościowych, kosztowności albo przedmiotów mających wartość naukową lub artystyczną obowiązujący obecnie przepis art. 849 § 1 przewiduje ograniczenie odpowiedzialności do sumy określonej rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości. Przepis ten jest niezgodny z Konwencją i dlatego wymaga zmiany przystosowującej go do wymagań Konwencji.

Nowy art. 849 § 3 k.c. przewiduje obowiązek hotelarzy przyjmowania wspomnianych przedmiotów na przechowanie, co zapewnia pełną ochronę interesów gości. Jednakże obowiązek ten mógłby okazać się dla osób utrzymujących małe lub o niskim standardzie hotele oraz podobne zakłady nadmiernie uciążliwy. Z tego względu - zgodnie z Konwencją - odnosi się on do takich podmiotów tylko w ograniczonej mierze (por. § 3).

6. W myśl obowiązującego art. 852 § 1 k.c. przepisy o odpowiedzialności utrzymujących zarobkowo hotele i podobne zakłady stosuje się odpowiednio do zakładów kąpielowych, aczkolwiek tylko w odniesieniu do przedmiotów, które zazwyczaj bywają wnoszone przez osoby, które korzystają z usług takiego zakładu.

Odpowiedzialność takich zakładów nie jest objęta postanowieniami Konwencji. Jednakże mimo to uznano, że należy ją nadal utrzymać w interesie osób korzystających z usług wspomnianych zakładów, zwłaszcza że dotyczy ona tylko przedmiotów małej wartości.

Stosowne postanowienia zawiera projektowany art. 852 k.c.

7. Ponadto w myśl wspomnianego art. 852 § 1 k.c. przepisy o odpowiedzialności hotelarzy stosuje się odpowiednio także do przedsiębiorstw wagonów sypialnych i przedsiębiorstw żeglugi śródlądowej.

Natomiast nie odnoszą się one do przewozów morskich. Odpowiedzialność przewoźnika morskiego za rzeczy pasażera podlega odrębnej regulacji prawnej zawartej w przepisach Kodeksu morskiego, opartej na innych zasadach prawnych (por. bliżej M. Nesterowicz, *Odpowiedzialność cywilna zakładu hotelarskiego*, Toruń 1995, s. 152 i n.).

Z kolei odpowiedzialność przewoźnika lądowego reguluje art. 63 prawa przewozowego, częściowo odwołując się do postanowień k.c. a częściowo postanowienia te modyfikując. W rezultacie powstał stan prawny zgoła niejasny i wadliwy z punktu widzenia legislacyjnego. Znakomity znawca zagadnienia prof. M. Nesterowicz charakteryzuje go w

następujących słowach: Skutek jest taki, że część regulacji jest w prawie przewozowym, a część w prawie cywilnym, a w dodatku do rzeczy, które „wyszły” już spod regulacji prawa przewozowego, z powrotem stosuje się to prawo w zakresie wysokości odszkodowania. („Problemy kodyfikacji prawa cywilnego”, Poznań 1990, s. 355). Dodać jeszcze należy, że zastosowanie kodeksowych reguł ograniczających odpowiedzialność hotelarza do odpowiedzialności przewoźnika okazuje się mało przydatne, gdy ograniczenie odpowiedzialności hotelarzy oparte jest na wielokrotności opłat za korzystanie z pomieszczeń hotelowych.

Zmierzając do jasnego uregulowania tych problemów projektodawcy proponują całą problematykę odpowiedzialności przewoźników lądowych i śródlądowych ująć wyłącznie w znowelizowanym art. 63 prawa przewozowego, który przyjmuje za podstawę tej odpowiedzialności ogólne zasady obowiązujące w tej dziedzinie prawa. W ten sposób doprowadziłoby się zarazem do spójnego uregulowania tej kwestii w przewozie morskim, śródlądowym i lądowym.

Stosowne rozwiązania zawiera proponowane brzmienie art. 63 prawa przewozowego.

W konsekwencji kwestia odpowiedzialności przewoźników oraz przedsiębiorstw wagonów sypialnych nie będzie już objęta regulacją art. 852 k.c.

Poza tym art. 852 § 2 k.c. upoważnia Radę Ministrów do rozciągnięcia odpowiedzialności hotelarzy na inne jeszcze podmioty określone w rozporządzeniu Rady Ministrów. Organ ten nigdy z kompetencji tej nie skorzystał. Należy więc przyjąć, że nie było takiej potrzeby. Ponadto należy wyrazić wątpliwość co do zgodności tego przepisu z Konstytucją w świetle zasady, że rozporządzenia są wydawane na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania.

Z tych względów projekt niniejszy nie zawiera już wspomnianego upoważnienia.

III. Uchwalenie projektowanej ustawy nie pociągnie za sobą dodatkowych obciążeń dla budżetu państwa.

**MINISTER
PRZEWODNICZĄCY KOMITETU
INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
RYSZARD CZARNECKI**

Sekr. Min. RCz/1085...../98/DHPiST-mk

Warszawa, 1998.04.02

**Pan
Janusz Niemcewicz
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości**

Opinia o zgodności projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks Cywilny oraz ustawy - Prawo przewozowe z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedłożonym projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks Cywilny oraz ustawy - Prawo przewozowe (pismo nr KSRM-10-5-98), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanych nowelizacji ustaw nie jest objęty zakresem prawa europejskiego.

*Z poważaniem,
Ryszard Czarnecki*

Ułożono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 22 kwietnia 1998 r.

Cena - 0,33 zł + 22% VAT

